
Talouden ja toiminnan neljännesvuosikatsaus 1.1.-31.3.2026

KHALL 08.06.2026 § 111
345/02.02.02/2026

Kaupunginhallituksen 22.12.2025 (§ 289) hyväksymän vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan kaupunginhallitukselle sekä valtuustolle raportoidaan taloudesta ja toiminnasta neljännesvuosittain. Maaliskuun ja syyskuun neljännesvuosiraportit laaditaan kevennetyllä sisällöllä pääpainona talouden toteutuma ja koko vuotta koskeva ennuste. Kesäkuun raportti laaditaan laajempaan ja siinä arvioidaan myös toiminnallisten tavoitteiden sekä raportoidaan tunnuslukujen toteutumista. Kaupungin kokonaistalouden hallinta edellyttää, että toimielimet suunnittelevat toimintansa niin, että toimialalle valtuuston osoittamat tuloarviot toteutuvat ja määrärahat riittävät. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan talousarvion poikkeamiin toimialojen on reagoitava välittömästi.

Sitovuustaso käyttötalousosassa valtuustoon nähden on ulkoisten ja sisäisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus (toimintakate) toimialoittain sekä toimialan valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026. Lisäksi vuoden 2026 talousarviokirjassa (s. 28) on määritelty erikseen sitoviksi eriksi maanmyyntivoitot (300 000 euroa), puun myyntitulot (260 000 euroa) sekä lomituspalveluiden toimintayksikölle nettomäärärahaksi 0 euroa.

Tuloslaskelmaosassa sitoviksi on määritelty rahoitustuottojen ja – kulujen erotus (netto), verotulot, valtionosuudet sekä satunnaiset tuotot ja kulut. Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäys ja vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutokset.

Investointiosassa sitovia eriä ovat investoinnit (netto) toimialoittain. Tilakeskuksen investointeja seurataan erikseen teknisen toimen - toimialan sisällä. Myös Vesi -liikelaitoksella on erillinen investointimäärärahansa. Tilakeskuksen investointeihin kohdentuvan lainamäärän nettomuutos on myös määritelty erikseen sitovaksi eräksi. Talousarviossa on nimetty erikseen vuonna 2026 toteutettavat tai käynnistettävät elinvoimainvestoinnit ja muut isot rakennusinvestoinnit. Talousarvion sitovuustasot on esitetty vuoden 2026 talousarviokirjassa (s. 28 - 29).

Neljännesvuosikatsauksissa ilmoitetaan olennaiset toiminnan ja talouden tapahtumat, jotka heijastuvat erityisesti talouteen. Toimialan maaliskuun neljännesvuosikatsaus sisältää:

- toimialan katsauksen vastualueittain raportointijaksolle
- toimialan talouden jaksotetut toteumatiedot ja koko vuoden ennusteen käyttötalouden ja investointien osalta
- toimialan keskeiset tekijät, mitkä vaikuttivat ajanjakson tuottojen ja kulujen määrään sekä ennakoitujen talousarviopoikkeamat

- toimialan mahdollisenn määrärahamuutosesityksen perusteluineen

Talouden toteutuminen tuloslaskelman mukaan

Toimintatuotot

Käyttötalouden ulkoiset toimintatuotot toteutuivat tammi-maaliskuussa kokonaisuudessaan 28,3 %:n tasolla vuoden 2026 talousarvioon nähden ollen yhteensä noin 8,4 milj. euroa. Toimintatuottoja on kertynyt kumulatiivisesti noin 1,0 milj. euroa talousarviota enemmän. Toimintatuottoihin sisältyy talousarvioon sisältymättömiä kertaluonteisia myyntivoittoja 0,5 milj. euroa. Lisäksi yhteistoiminta-alueiden talousarvioon perustuva laskutus on tyypillisesti liian suuri alkuvuonna, mikä nostaa toimintatuottojen kertymää. Huomioiden sekä kertaluonteiset myyntivoitot että kuntalaskutuksen etupainotteisuus, oli toimintatuottojen toteuma 25,9%.

Myyntituottojen toteuma on 28 % (sisältää sopimuskuntalaskutuksen), maksutuottojen 28 %, tukien ja avustusten 6 % ja muiden toimintatuottojen 48 % talousarviosta (sisältää kertaluonteiset myyntivoitot).

Toimintatuottoja (ilman kertaluonteisia myyntivoittoja) on kertynyt noin 1,3 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2025 vastaavan ajankohtana. Merkittävin tulojen vähennys -1,0 milj. euroa johtuu muihin toimintatuottoihin sisältyvistä vuokratuotoista. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämissä johdosta vuokratuotot vähenevät vuositasolla ko. kiinteistöjen osalta noin 3,7 milj. euroa.

Toimintakulut

Käyttötalouden ulkoiset toimintakulut toteutuivat 23,5 %:sti ollen yhteensä noin -22 milj. euroa. Toimintakulut toteutuivat noin 1,0 milj. euroa muutettua talousarviota 1-3/2026 pienempinä. Henkilöstökuluja kertyi tammi-maaliskuussa -12,4 milj. euroa. Henkilöstökulujen toteuma, 23,8 %, on hieman enemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna. Toteumaprosenttia nostaa vuoden 2025 syksyllä käynnistetty oppimisen tuen uudistus ja siitä johtuneet henkilöstömenot, jotka vuonna 2026 vaikuttavat jo alkuvuoden toteumaan. Lisäksi toteumaan vaikuttaa talousarvioon liian alhaisena huomiota tapaturmavakuutusmaksukertymä, mistä merkittävin osuus kohdistuu lomituspalveluihin, jolloin menoa vastaava korvaus saadan Melalta (kirjaus myyntituottoihin).

Palvelujen ostojen toteuma oli -6,1 milj. euroa (toteuma-% 23), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden -1,7 milj. euroa (29 %) ja avustusten -1,4 milj. euroa (20 %). Muiden toimintakulujen toteuma oli -0,4 miljoonaa euroa (18 %). Talousarvio siis alittuu alkuvuonna kaikkien toimintakulujen tiliryhmien osalta.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämissä vaikutus toimintakuluihin on noin 1,6 milj. euroa vähennystä vuositasolla.

Toimintakate

Toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakatteen toteuma oli 21 % muutetusta talousarviosta. Toimintakate toteutui peräti 1,9 milj. euroa budjetoitua paremmin ajalla 1–3/2026. Arvioinnissa on huomioitava kuitenkin edellä esitetyt tuloihin ja menoihin vaikuttavat seikat, kuten sopimuskuntalaskutuksen etupainotteisuus ja kertaluonteiset talousarvioon sisältymättömät myyntivoitot. Ilman kertaluonteisia myyntivoittoja ja huomioiden sopimuskuntatulojen jaksoitus toimintakatteen toteuma oli 22,4 %, 1,2 milj. euroa alle budjetoidun talousarvion.

Tulorahoitus

Verotulojen toteutumaprosentti on maaliskuussa 25,6 % koko vuoden talousarviosta. Verotuloja kertyi kaikkiaan noin 14,2 milj. euroa. Kunnan tuloveron toteuma 1–3/2026 on 27 % (n. 11,8 milj. euroa) ja yhteisöverotuoton puolestaan peräti 40 % (n. 2,1 milj. euroa). Kunnallis- ja yhteisöverotuotot ovat yhteensä toteutuneet siis alkuvuonna positiivisesti talousarvioon nähden.

Ajalla 1–4/26 on kunnallisveroa tilitetty noin 1,9 % ja ajalla 1-5/26 7,3 % enemmän kuin edellisvuonna vastaavana aikana. Vuonna 2025 kunnallisverotuottoon kohdistui toukokuussa vuoden 2024 tilitykseen kohdistunut negatiivinen oikaisu. Talousarviossa 2026 on budjetoitu noin 5,5 % kunnallisveroa enemmän verrattuna vuoden 2025 toteutuneeseen kunnallisverotuottoon. Yhteisöveroa oli huhtikuussa tilitetty 16,9 % ja toukokuussa 14,6% edellisvuotta enemmän.

Kiinteistöveroa kaupungille on tilitetty 1–3/2026 ainoastaan noin 0,3 milj. euroa, mikä on 4 % talousarviosta. Kuntien kiinteistöveroihin on alkuvuonna kohdistunut merkittäviä vuosien 2022-2024 oikaisuja. Toukokuun kiinteistöverotilitys olikin negatiivinen. Kuluvan vuoden kiinteistöverot kertyvät normaaliin tapaan pääosin heinä-lokakuun aikana.

Kuntaliiton julkaisema tuorein verotulojen veroennuste (5/2026) näyttää kuluvalle vuodelle vajaan 0,1 milj. euron ylitystä vuoden 2026 talousarvioon nähden.

Valtionosuuksia kertyi alkuvuonna noin 4,0 milj. euroa (toteuma-% noin 25). Valtionosuuksia kaupungille kertyy tuoreimpien päätösten mukaisesti (kh 16.2.2026 § 31) 0,4 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän.

Rahoitustuottoja ja -kuluja kertyi alkuvuonna yhteensä nettona -0,17 milj. euroa toteuman ollessa 20 %. Ajalla 1-3/2026 lainojen korkokulut toteutuivat budjetoidun mukaisesti, korkotuotot puolestaan hieman budjetoitua suurempina.

Vuosikate ja poistot

Vuosikatteen toteuma oli maaliskuun lopussa peräti 63 % muutetusta talousarviosta ollen 4,4 milj. euroa. Koko vuoden vuosikatteen on arvioitu talousarviossa 2026 noin 7,1 milj. euroa. Alkuvuoden suunnitelman mukaisista poistoista on toteutunut reilut 24 % koko vuoden talousarviosta ollen yhteensä noin -2,3 milj. euroa. Vuosikate riitti näin ollen kattamaan poistot ja huomioiden satunnaisiin eriin sote-kiinteistöjen yhtiöittämisestä kirjattu myyntivoitto (4,0 milj. euroa), tilikauden tulokseksi muodostuu 1–3/2026 noin 6,2 milj. euroa. Koska tilinpäätössiirtoja (poistoeron vähennys) ei ole 1–3/2026 kirjattu, ajanjaksoin ylijäämäksi muodostuu tilikauden tulosta vastaava 6,2 milj. euroa. Ilman kertaluonteisia myyntivoittoja ja satunnaisia erinä tilikauden toteutunut tulos ajalla 1-3/2026 on 1,7 milj. euroa. Talousarvion 2026 mukainen alijäämä koko vuodelle on -1,8 milj. euroa.

Rahoitusasema ja investoinnit

Alkuvuoden aikana uusia lainoja ei nostettu. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 1,1 milj. eurolla. Lisäksi sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen yhteydessä siirtyneisiin kiinteistöihin liittyen siirrettiin kaksi lainaa Sastamalan Vuokrataloille, yhteensä noin 1,5 milj. euroa sekä kirjattiin osa apporttisiirrosta yhtiön velaksi kaupungille, 3,1 milj. euroa. Kaupungin lainamäärä maaliskuun lopussa oli noin 54 milj. euroa, mikä on noin 2 374 euroa/asukas (tp2025: 2 436). Maksuvalmius säilyi erittäin hyvällä tasolla alkuvuonna. Investointimenot (brutto) ilman yhtiöittämisen vaikutusta olivat noin -1,0 milj. euroa ajanjaksolla 1–3/2026, mikä vastaa 13,3 % koko vuoden investointimäärärahoista.

Toimialojen talousarviomuutosesitykset:

Kaupunginhallitus on käsitellyt alaistensa vastuualueiden neljännesvuosikatsauksen 1-3/2026 18.5.2026. Seutuverkkoyhtiön myynnistä kirjatun myyntivoiton sekä takaustappioihin varatun määrärahan vähennyksen johdosta kaupungin yhteisten erien vastuualueelle esitetään nettotuloarvion lisäystä 368 000 euroa..

Konserni- ja elinvoimapalveluiden muiden vastuualueiden (Maankäyttö, Työllisyyspalvelut ja Ympäristöterveydenhuolto) osalta toimitukset eivät ole ennakoineet olennaisia talousarviopoikkeamia.

Sivistystoimen neljännevuosikatsauksen osalta ei maaliskuun toteuman pohjalta myöskään arvioida muutostarpeita määrärahoihin.

Tilakeskuksen talousarviossa on muutostarpeita liittyen sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen. Käyttötaloustuloihin kirjatun myyntivoiton osalta esitetään toimintakatteeseen nettotuloarvion lisäystä 154 000 euroa. Tilakeskuksen tuloslaskelmaan esitetään satunnaisen tulon lisäystä 4 021 000 euroa.

Käyttötalouden talousarviomuutosesitykset:

- Konserni- ja elinvoimapalvelut, nettotuloarvion lisäys 368 000 euroa

- Tekninen toimi /tilakeskus, nettotuloarvion lisäys 154 000 euroa.

Tuloslaskelmaosa:

Kaupungin tuloslaskelmaosaan satunnaisiin tuottoihin lisätään 4 021 000 euroa.

Investointiosan talousarviomuutokset:

Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen sekä muiden osuuksien myynti edellyttää talousarviomuutoksia investointiosaan seuraavasti:

- Konserni- ja elinvoimapalvelut, osakepääoma- ja muiden osuuksien menoihin 8 387 000 euroa sekä luovutustuloihin 194 000 euroa, nettomäärärahan lisäys 8 193 000 euroa
- Tilakeskus, kiinteistöjen luovutustulojen lisäys/nettomäärärahan vähennys 8 700 000 euroa

Rahoitusosa:

Sote-kiinteistöjen siirrossa luovutusarvosta osa jäi vastaanottavan yhtiön velaksi kaupungille ja osa muodostui kiinteistöihin liittyvien rahoituslainojen siirrosta vastaanottavalle yhtiölle. Kaupungin lainasaamisen osalta antolainasaamisiin esitetään lisäystä 3 081 400 euroa sekä siirrettyjen lainojen osalta esitetään pitkäaikaisten lainojen vähennystä lisättäväksi 1 488 200 euroa.

Talousarvion tarkennukset/sopeutustoimet:

Kevään kuluessa toimialat ovat kartoittaneet sopeutustomia tai muita talousarvion tarkennuksia vuoden 2026 talousarvioon. Maaliskuun lopussa toimialojen esitykset mahdolliseksi talousarvion toimintakatteen vähennykseksi olivat yhteensä noin 1,2 milj. euroa, josta kertaluonteista eristä kertyy 0,5 milj. euroa.

Neljännesvuosikatsauksessaan sivistystoimi on raportoinut alkuvuonna lisääntyneiden sairaspöissaolojen aiheuttamien sijaiskustannusten kasvusta sekä uuden valmistavan opetuksen ryhmän talousarvioon sisällyttämistä perustamiskustannuksista. Sivistystoimen aiemmin kartoittamat talousarvion nettomenoja vähentävät tarkennukset arvioidaan tarvittavan kattamaan mainittuja lisääntyneitä kustannuksia. Muilta osin toimialojen esitykset on tarkennettuina huomioitu tuloslaskelman talousarvioennusteessa. Toimialojen neljännesvuosikatsausten mukainen sopeutusarvio vuodelle 2026 on noin 0,8 milj. euroa, josta 0,5 milj. kertyy em. kertaluonteisista eristä.

Vuoden 2026 talousarviossa on sovittu suunnitelmavuosien 2027-2028 osalta tarkasteltavaksi asioiksi

- Sivistyksen palveluverkkosuunnitelma
- Kiinteistöjen määrä
- Henkilöstön määrä ja kokonaiskustannukset
- Sopimuskannan tarkastelu
- Kaupungin tuloperustan vahvistaminen
- Yhteistyömahdollisuuksien laajentaminen muiden kuntien kanssa

- Maksujen, taksojen ja avustusten arviointi
- Tekoälyn ja digitalisaation tehokas hyödyntäminen
- Investoinnit

Selvitys sopeutustoimien 2027-2028 tarkastelun tilanteesta sekä jatkotoimista sisältyy neljännesvuosikatsausraporttiin.

Neljännesvuosikatsauksen ennusteeseen on päivitetty toimialojen sopeutusarviot sekä tuoreimmat ennusteet/tiedot verotulojen, valtionosuuksien, rahoitustuottojen ja -kulujen, sekä lainanoton osalta.

Oheismateriaalina on kaupungin neljännesvuosikatsaus 1-3/2026 sekä huhtikuun tulos- ja rahoituslaskelma.

Toimivallan peruste Hallintosääntö 72-74 §, talousarvion 2026 täytäntöönpano-ohjeet

Valmistelija vs. talousjohtaja Päivi Koskinen

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. merkitä neljännesvuosikatsauksen 1.1.-31.3.2026 tiedoksi ja saattaa sen edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle,

2. esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto päättää hyväksyä edellä esitetyin perustein seuraavat muutokset vuoden 2026 talousarvioon:

- Konserni- ja elinvoimapalveluiden käyttötalousosa, nettomäärärahan vähennys 368 000 euroa
- Teknisen toimen käyttötalousosa/ tilakeskus, nettotuloarvion lisäys 154 000 euroa
- Konserni- ja elinvoimapalveluiden investointiosa, nettomäärärahan lisäys 8 193 000 euroa
- Tilakeskuksen investointiosa, nettomäärärahan vähennys 8 700 000 euroa
- Tuloslaskelmaosa, satunnaisten tuottojen lisäys 4 021 000 euroa
- Rahoitusosa, antolainasaamisten lisäys 3 081 400 euroa ja pitkäaikaisten lainojen vähennyksen lisäys 1 488 200 euroa.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Lisätietoja vs. talousjohtaja Päivi Koskinen, puh. 040 712 8199